

Erfaringsrapport: Bruk av familiekonsulent i Teisentoppen barnehage

Frelsesarmeens barnehager 2024

Forord

Frelsesarmeen har drevet barnehage på Teisen helt siden 1974. I løpet av de siste 20 årene har det vært en stadig økning i antall lavinntektsfamilier, og mange familier har dårlige boforhold. Vi vet at økonomiske bekymringer er en ekstra belastning for småbarnsforeldre. Barnehagen har også en markant økning i antall barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, ekstra tilrettelegging og språkstøtte. Økningen av barn med autismspekterforstyrrelser er særlig høy.

På bakgrunn av dette erfarer vi en foreldregruppe med økende behov for veiledning, støtte og hjelp i foreldrerollen. Samtidig er arbeidet med barnegruppene mer krevende. Det er sårbart å ta pedagogene ut av avdeling for å delta i møter og samtaler for oppfølging av familier og barn med spesielle behov. I dette kjenner vi på en tilkortkommenhet. Vi strekker ikke til i møte med behovene.

Overgangen til å bli foreldre oppleves for de fleste som stor, og mange erfarer at det er en sårbar fase i livet. I barnehagen møter vi foreldrene daglig, og vi er en viktig del av småbarnsfamiliens nettverk. For at barn skal få vokse opp til å bli den beste utgaven av seg selv, må vi se helheten rundt barnet. En trygg tilknytning til foreldre er livsviktig og det mest grunnleggende for et lite barn. Derfor er det helt essensielt i arbeidet med tidlig innsats å støtte foreldre i sin foreldrerolle.

En familiekonsulent har sin primære oppgave i nettopp det – å veilede og støtte foreldre. Familiekonsulenten kan derfor ha tid til den ekstra samtalen uten å kjenne på at hun samtidig burde vært til stede for barna. Ved at familiekonsulenten er lett tilgjengelig og til stede i barnehagen over tid, styrker dette tilliten mellom hjem og barnehage. Hjemmebesøk før oppstart har ført til at flere foreldre kommer til barnehagen med lavere skuldre. Det er allerede etablert et tillitsforhold og en kontakt, og det gir et annet utgangspunkt for samarbeidet videre. Alt dette er med på å redusere terskelen for å be om hjelp, og det skaper et tettere samarbeid mellom hjem og barnehage til det beste for barna.

Tidlig innsats er noe vi ikke har råd til å la være, og opprettelsen av en familiekonsulentstilling er et tiltak som fungerer og som når ut til familiene. Vi ser fram imot nye erfaringer med å utvikle denne stillingen og dette arbeidet videre.

Elisabet Bratlie
Styrer i Teisentoppen barnehage, Oslo

Innhold

Forord	3
Innhold.....	4
1. Om familiekonsulenten	7
2. Om Teisentoppen barnehage.....	7
3. Om prosjektet.....	9
3.1 Bakgrunn for satsingen på familiekonsulentstillingen	9
3.2 Organisering av arbeidet	9
3.2.2 Markedsføring av prosjektet.....	10
3.2.3 Samarbeidsformer	10
3.3 prosjektets målsetninger	11
4. Offentlig barnehagepolitikk: Sentrale dokumenter og føringer.....	11
4.1 Definisjon av tidlig innsats	11
4.2 Sentrale dokumenter og føringer	12
5. Teoretisk forankring.....	13
5.1 Helhetsperspektivet	14
5.2 Relasjonskompetanse	14
5.3 Parallelle prosesser.....	14
5.4 Redusere stressfaktorer	15
5.5 Forebyggende arbeid.....	15
6. Gjennomførte prosjekttiltak.....	15
6.1 Hjembesøk	16
6.1.1 Tilbakemeldinger fra foreldre.....	16
6.2 Lett tilgjengelig for individuelle samtaler og støtte til foreldre utfra deres ulike behov	17
6.2.1 Tilbakemeldinger fra foreldre til familiekonsulenten.....	18
6.3 Refleksjonsgrupper for foreldrene	18

6.3.I Tilbakemeldinger fra foreldre til familiekonsulentene.....	19
6.4 Informere om og tilgjengeliggjøre foreldrestøttende tiltak i Frelsesarmeen og bydel Alna.....	20
6.4.I Tilbakemelding fra familie.....	21
6.5 Nettverksbygging.....	22
6.6 Gjenbruksstasjon	24
6.7 Lesefrø barnehage/Bibliotek	24
7. Sosialfaglige bidrag i barnehagen.....	25
7.1 Støtte for pedagogene.....	25
7.1.I Tilbakemelding fra pedagog	25
7.2 Faglunsj.....	26
7.2.I Tilbakemelding fra en barneveileder	26
7.2.2 Tilbakemeldinger fra styrer.....	27
8. Utfordringer underveis.....	27
8.1 Oppnå kontakt	27
8.2 Språkutfordringer	28
9. Tanker om veien videre	28
9.1 Foreldremedvirkning: Hva ønsker foreldrene ut av denne stillingen?	28
9.2 Etablere et konstruktivt samarbeid med «levetårs-pedagogene»	29
9.3 Bli en god støttespiller for familier med barn med spesielle behov	29
9.4 Fokus på betydningen av tidlig innsats og forebyggende arbeid i barnehagen.....	29
10. Etterord av familiekonsulentene	30
Litteraturliste/Kilder	31
Vedlegg I	33
Vedlegg 2.....	34
Vedlegg 3.....	35

*Styrke
for dagen
– håp for
i morgen*

I. Om familiekonsulenten

Barnehagen er en viktig arena for tidlig innsats. Å bidra til at alle barn får en god start er den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn. Barnehagen er det første leddet i et livslangt læringsløp. Den skal gi det enkelte barnet et godt pedagogisk tilbud og bidra til en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek i nært samarbeid med foreldrene.

For å kunne møte familienes sammensatte behov og utfordringer, har Teisentoppen barnehage engasjert en familiekonsulent i en treårig prosjektstilling.

I mars 2022 ble Gudrun Jansson ansatt som familiekonsulent i 50 % stilling ved Teisentoppen barnehage. Hun er utdannet barnehagelærer og har videreutdanning innen barnevern og veiledning. Hun har 29 års erfaring fra barnehage, hvorav fem år som pedagogisk leder, 20 år som styrer og fire år som fagkonsulent i en landsomfattende barnehagekjede. I tillegg har hun ti års erfaring fra koordinatorstilling innen frivillighetsarbeid med småbarnsfamilier: Home-Start Familiekontakten (som var driftet av Kirkens Bymisjon).

Det er familiekonsulenten som er forfatter av denne erfaringsrapporten. I denne rapporten har hun sammenfattet hvilke erfaringer hun har gjort seg så langt i arbeidet som familiekonsulent i 50 % stilling i perioden mars 2022 til oktober 2023. Her beskriver hun hvilken type arbeid som har blitt gjennomført, og hennes egne vurderinger av de effektene hun har erfart i rollen som familiekonsulent.

I tillegg til konsulentens erfaring, inneholder denne rapporten også utdrag fra masteroppgaven «Master i sosialt arbeid» (2023), som er utarbeidet av Marie Støvne ved Vitenskapelige høyskole (VID). Støvne har blant annet intervjuet ansatte og foreldre i Teisentoppen barnehage i forbindelse med bruk av familiekonsulent i barnehagen. Masteroppgaven viser til en rekke funn som samsvarer med de tilbakemeldinger familiekonsulentens selv har fått fra foreldrene.

2. Om Teisentoppen barnehage

Teisentoppen barnehage ligger på Teisen i bydel Alna og driftes av Frelsesarmeen, som er en ideell organisasjon. Det betyr at alt overskudd går tilbake inn i tilbudet til barna. Frelsesarmeen har drevet med barnehager i over 100 år, og samarbeider med Oslo Met og VID vitenskapelige høyskole.

Frelsesarmeens barnehager består av Teisentoppen barnehage i Oslo og tre andre barnehager i Stavanger, Asker og Drøbak.

Teisentoppen barnehage åpnet august 2022 som en utvidelse av daværende Regnbuen barnehage. Barnehagen har i dag 12 avdelinger med til sammen 188 barn og 55 ansatte. Barnehagen har plass til 212 barn fordelt på 14 avdelinger.

Høy kompetanse hos personalet vektlegges, og Teisentoppen barnehage har barnehagepedagoger, barnevernspedagoger, barneveiledere samt barne- og ungdomsarbeidere i personalgruppen. Det finnes også et stort mangfold i personalet med tanke på kjønn, bakgrunn/etnisitet og alder.

Teisentoppen barnehage er lokalisert i en eldre, men nyoppusset, skolebygning i tre etasjer. Den framstår som moderne med god plass, og det er temarom i alle etasjer og fellesrom som gymsal, amfi og foajé. Barnehagens store uteområder har lekeapparater i naturmaterialer. Ekspertene på barnehagepedagogikk og landskapsarkitektur har bidratt til den nye utformingen av uteområdene. Småbarna har sin egen inngang og et eget skjermet uteområde. Barnehagen ligger vegg i vegg med nye boliger for aktive eldre, med felles møteplasser som gir gjensidig glede og gode opplevelser.

I og med at barnehagen driftes av en stor organisasjon, fører dette til at barnefamiliene og de ansatte og har tilgang på flere fritidstilbud, fagmiljøer og sosialfaglige nettverk som bidrar positivt i familienes hverdag.

Alna bydel er en mangfoldig bydel med nærmere 50 000 innbyggere. Dette mangfoldet gjenspeiles i Teisentoppen barnehage, som har familier fra hele verden – og hvor nærmere 30 ulike språk er representert.

Bydelen domineres av industri og lager, forretningsdrift og samferdselsformål, samt boligbebyggelse. Andelen innvandrere og norskfødte med to utenlandsfødte foreldre i befolkningen har som ellers i Groruddalen økt betydelig siden 1990-tallet.

Bydel Alna er en av Oslos bydeler med lavest levekår.

3. Om prosjektet

3.1 Bakgrunn for satsingen på familiekonsulentstillingen

Frelsesarmeens verdigrunnlag og filosofi er å møte mennesker der de er, avdekke behov og møte dem på best mulig måte. Etter samme tankegang ble også familiekonsulentstillingen opprettet.

Barnehagen er en viktig arena hvor personalet kan bistå familier i en tidlig fase – før utfordringene vokser seg store. De ansatte på Regnbuen barnehage opplevde gjennom flere år at mange familier hadde sammensatte utfordringer og behov for ulik type hjelp. Derfor ønsket Frelsesarmeen å teste ut en ny metode, i form av en familiekonsulentstilling på Teisentoppen. Intensjonen er at familiekonsulenten skal være en sosialfaglig ressurs for hele barnehagen, og i hovedsak støtte og veilede familier som har en utfordrende hverdag. Målsettingen er å styrke foreldrene i deres omsorgsroller, men også styrke dem med tanke på å finne løsninger til hvordan de kan håndtere utfordringer knyttet til for eksempel helse, manglende nettverk, økonomi eller boligsituasjon. I tillegg er ønsket at familiekonsulenten skal bidra positivt med tanke på barnehagens samarbeid med foreldre.

For å kunne ivareta foreldregruppen og arbeide forebyggende, søkte derfor barnehagen våren 2021 om midler til en familiekonsulentstilling/prosjektstilling over tre år. I august 2021 ble det ansatt en familiekonsulent i 50 % stilling i Regnbuen barnehage. Fra august 2022 ble, som nevnt tidligere, barnehagen flyttet og utvidet, og konsulenten er nå ansatt på Teisentoppen barnehage.

Det er nybrottsarbeid med en familiekonsulent i barnehage, og på mange måter et pionerprosjekt. Frelsesarmeen kjenner ikke til at andre barnehager i Norge som har gjort noe tilsvarende.

3.2 Organisering av arbeidet

Som nyansatt startet familiekonsulenten med å besøke og bli kjent med Frelsesarmeen som organisasjon – og de ulike tiltakene som kunne være relevante for småbarnsfamilier.

Videre gjorde hun seg kjent med ulike instanser og tiltak i bydel Alna. Eksempler er Oslo-hjelpe, ulike foreldreveiledningskurs, foreldrekafé, Raskere psykisk helsehjelp, Bydelsmødrene, ulike tilbud til barn og familier på Fubiak (bibliotek, teater, høytlesing), samt med språk og datakurs m.m.

Samtidig var det viktig å gjøre seg kjent i selve barnehagen, med Frelsesarmeens/barnehagens styringsdokumenter, og å bli kjent med personalet, barn og foreldrene.

Dette ble blant annet gjort ved å delta på avdelingene, i uteleken, samt på de ulike møtefora i barnehagen.

3.2.2 Markedsføring av prosjektet

- Presentasjon på foreldremøter, Åpen dag, Famly (digital kommunikasjonskanal med foreldrene)
- Hjembesøk hos nye familier
- Utdeling av flyer til foreldre og samarbeidspartnere
- Intervju i Krigsropet (Frelsesarmeens ukemagasin)
- Knyttet kontakt med relevante instanser i Frelsesarmeen og i Alna bydel

3.2.3 Samarbeidsformer

- For å sikre oppfølging, god prosjektstyring og forankring ble det opprettet en tverrfaglig ressursgruppe. Denne består av assisterende sosialsjef i Frelsesarmeen Elin Herikstad, styrer i Teisentoppen barnehage Elisabet Bratlie, sosialarbeider i Med håp i bagasjen Katrine Hogganvik og barneveileder i Teisentoppen barnehage Linda H. Rosendal. Ressursgruppa har ulike arbeidsområder og erfaringer i Frelsesarmeen og bidrar dermed med viktige innspill og perspektiver.
- Familiekonsulenten samarbeider tett med ledelsen i barnehagen:
 - Deltar fast på ukesmøter med enhetsleder, styrer og styrerressurs. Får innblikk i de store linjene, barnehage som helhet og hvilke behov som må prioriteres, deler faglige observasjoner/tanker og avklarer arbeidsoppgaver sammen.
 - Deltar på ped.leder-møter. Ped.lederne er et svært viktig mellomledd, de møter foreldrene hver dag og kjenner deres behov. De kan tidlig knytte kontakt mellom familie og familiekonsulenten.
- Besøkt tiltak i Frelsesarmeen og bydel, for å bli kjent med tiltak som kan være aktuelle for målgruppa. Det har vært opplevd som positivt for familiekonsulenten å ha møtt personene bak tiltakene – det ble lettere å ta kontakt i ettertid, samt lettere å anbefale videre til foreldrene.
- Masterstudent fra VID: Marie Støve har skrevet masteroppgave om sosialt arbeid i barnehager, med utgangspunkt i familiekonsulentstillingen i Teisentoppen barnehage. De har møttes flere ganger til samtaler og refleksjoner.

3.3 prosjektets målsetninger

Hovedmål:

Familiekonsulenten bidrar til:

- Tidlig og samordnet innsats mot familier som trenger det
- Å forebygge at utfordringer vokser seg store
- At foreldrene «mestrer» eget liv

Delmål:

Familiekonsulenten bidrar til at:

- Foreldrene blir tryggere i omsorgsrollen og får den støtten/veiledningen de selv ønsker og trenger når de har behov for det blant annet ved å:
 - Øke den sosialfaglige kompetansen og være en støtte for hele barnehagen
 - Nettverksbygging i foreldregruppa
 - Kartlegge behov og hente kunnskap om hva som fungerer

4. Offentlig barnehagepolitikk: Sentrale dokumenter og føringer

4.1 Definisjon av tidlig innsats

Begrepet «tidlig innsats» ble innført i Norge i 2006, via Stortingsmeldingen «... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring» (nr. 16 (2006–2007)).

Tidlig innsats handler både om innsats tidlig i barnets liv og om tidlig intervensjon når utfordringer oppstår eller avdekkes i et menneskes liv, uavhengig av alder. (St.meld. nr. 16 (2006–2007), s.10).

Foreldrene beskrives som de viktigste omsorgspersonene i barnas liv. Derfor har regjeringen utarbeidet en strategi som skal bidra til dette. Reformen trådte i kraft i 2022, og handlet blant annet om at regjeringen ønsket å forbedre, styrke og utvide noen av de tjenestene som allerede finnes.

De fleste barn i alderen 1–5 år går i dag i barnehage. I 2022 var andelen 93,4 % (Utdanningsdirektoratet, 2023, s. 2). I barnehageloven (2005, § 2), står det beskrevet at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, **samt bidra til å utjevne sosiale forskjeller**. Rammepan for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017) beskriver også at barnehagen skal gi barna den støtten og hjelpen de har behov for.

4.2 Sentrale dokumenter og føringer

Både på nasjonalt og lokalt plan er tidlig innsats høyt i fokus. I dette arbeidet finnes det noen sentrale dokumenter som det her vil bli vist til.

«Barnehagen for en ny tid» (Kunnskapsdepartementet)

Regjeringen vil med denne strategien bidra til at barn i hele Norge skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnehagen-for-en-ny-tid/id2959402/>

For noen barn kan forskjellen mellom å gå i en barnehage med god kvalitet i tilbudet, kontra en barnehage med lav kvalitet, være forskjellen mellom en god og en dårlig barndom. Derfor er det avgjørende at alle barn får et tilbud av høy kvalitet. Det er vår viktigste jobb når vi ser mot 2030.

Stortingsmelding 6, Tett på (2019–2020)

Barn som vokser opp med foreldre med ulike utfordringer, som for eksempel økonomiske vansker, rus eller psykiske lidelser, får ofte mindre støtte og stimulering hjemme enn andre. Det gir barnehagene og skolene et stort ansvar for å gi alle barn en god start på livet og for å kompensere for manglede støtte og stimulering hjemme når det er nødvendig.

Regjeringsoppnevnt ekspertgruppe om betydningen av barnehage, skole og SFO for sosial utjevning og sosial mobilitet

Regjeringen satte i 2022 ned en ekspertgruppe som skal se på hvordan barnehager, skoler og SFO kan bidra mer til å jevne ut sosiale forskjeller. Utvalget skal komme med forslag til tiltak som kan hindre at barn arver levekårsutfordringer, og sikre at alle får mulighet til å mestre skolegang og arbeidslivet. Ekspertgruppens anbefalinger skal i hovedsak rette seg mot hvordan blant annet barnehagen kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og øke den sosiale mobiliteten.

Staten bidrar til områdesatsing i Oslo i områder med særskilte levekårsutfordringer

Områdesatsingene er Oslo kommunes og statens innsats for å skape varige forbedringer i utvalgte tjenester og nærmiljøer der behovene er størst, slik at flere blir økonomisk selvstendige og kan delta aktivt i lokalsamfunnet og storsamfunnet.

Alna bydel er en av bydelene i denne områdesatsingen. Satsingen har tre programområder: Nærmiljøutvikling, sysselsetting og oppvekst/utdanning.

Tiltakene iverksatt i delprogram oppvekst og utdanning skal i løpet av ti år utgjøre en forskjell for barn og unge som bor i levekårsutsatte områder. Levekårsutfordringer eller manglende norskspråklige ferdigheter skal ikke være et hinder for at ungdom fullfører og består det videregående utdanningsløpet og blir økonomisk selvstendige og aktive samfunnsdeltakere.

Byråd for arbeid, integrering og sosiale tjenester har nå ute på høring en «Strategi for utjevning av sosiale forskjeller i Oslo». Tanken bak er en helhetlig utjevningsspolitikk.

I 2022 bestemte regjeringen (Kunnskapsdepartementet, 2022) at de ville styrke bemanningen i barnehager i områder med integrerings-, språk- og levekårsutfordringer i de store byene, for å bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Tiltaket innebar et øremerket tilskudd for å øke antallet barnehagelærere i de levekårsutsatte områdene. I budsjettforslaget for statsbudsjettet 2023 kommer det også fram at regjeringen (Bergundhaugen, 2022 a) ønsker å prioritere økt kompetanse og kvalitet i barnehagene, økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder samt tiltak som skal styrke språkutviklingen til minoritetsspråklige barn.

Teisentoppen barnehage har som følge av dette fått to ekstra pedagogstillinger fra 1. august 2023. Det er ansatt barnevernspedagoger i disse stillingene.

5. Teoretisk forankring

Til grunn for valg av arbeidsmetoder og innhold ligger en sosialfaglig tenkning; et helhetsperspektiv, relasjonskompetanse og arbeidet med å redusere menneskers stressfaktorer og styrke deres mestring.

Familiekonsulenten møter foreldrene på deres behov og sørger for at de får brukt sine ressurser på best mulig måte. Familiekonsulenten vil tilrettelegge for familienes medvirkning/myndiggjøring og ta utgangspunkt i deres egne verdier, kunnskap, ressurser og ønske om kontroll over eget liv.

Mange foreldre har behov for informasjon om rettigheter og økonomiske støtteordninger. Det er derfor viktig at familiekonsulenten har systemkompetanse, kunnskap om hvordan mennesker kan veiledes i systemet samt evne til å mobilisere ressurser i velferdssystemet. Hovedoppgaven blir å gi informasjon og kunnskap og motivere foreldrene til selv å skape endring.

Dette kapitlet er etter tillatelse fra Marie Støvne i stor grad hentet fra hennes masteroppgave: *Master i sosialt arbeid* (VID, 2023).

5.1 Helhetsperspektivet

Helhetsperspektivet handler om å se på menneskers levekår fra et hverdagslivsperspektiv, som blant annet innebærer økonomi, levekår, boforhold, arbeidssituasjon og sosiale nettverk. Det er viktig å ha hele mennesket i fokus, herunder både ressurser og utfordringer. Målet er å støtte foreldrene i deres utfordringer, enten det være seg økonomi, bolig, jobb, språk, slik at de kan frigjøre energi og overskudd til å være gode og tilstedeværende foreldre.

5.2 Relasjonskompetanse

Som Levin (2025) beskriver, innebærer sosialt arbeid at vi både jobber med og gjennom våre relasjoner til familiene, for å skape endring og motivasjon. Killén (2019 b) beskriver relasjoner som selve kjernen i hjelpeprosessen.

Hun mener at relasjonskompetanse er den viktigste kompetansen for alle profesjonelle som arbeider med kompliserte, sammensatte og følelsesmessig belastede utfordringer hos familier. Relasjonskompetanse handler om å møte familiene med åpenhet, ydmykhet, respekt og innlevelse, og et ønske om å få fram deres syn på egen livssituasjon (s. 64). Begrepene respekt, tillit, varme, empati og ekthet er sentrale når vi skal beskrive en god hjelperelasjon (Aamodt, 2014, s. 32)

5.3 Parallelle prosesser

Parallelle prosesser er viktige i arbeidet med familiene. Parallelle prosesser innebærer at den holdningen foreldrene blir møtt med av de profesjonelle, er den holdningen vi ønsker at de skal gjenta overfor sine barn. Foreldre som opplever aksept, omsorg og et positivt følelsesmessig engasjement fra den profesjonelle, vil sannsynligvis ha større sjanse for å akseptere barnet og gi det omsorg. Derfor bør omsorg og støtte til foreldrene spille en sentral rolle i forebyggende arbeid, fordi det, utover at foreldrene føler seg møtt og hørt, kan ha en positiv effekt for barna (Killén, 2019 a, s.138, 2019 b, s.100). Foreldrenes opplevelse av respekt fra de profesjonelle kan være med på å øke deres selvfølelse og fremme evnen til å se egne utfordringer.

5.4 Redusere stressfaktorer

Det kan ofte være en sammenheng mellom foreldres sosioøkonomiske belastningsfaktorer og deres manglende evne til å ivareta omsorgen for barna. Vedvarende fattigdom, arbeidsledighet og manglende sosial støtte er noen av faktorene som kan påvirke foreldres stressnivå. Foreldrenes lave motivasjon, frykt for konsekvenser og negative tidligere erfaringer med hjelpeapparatet, kan føre til at de ikke tar kontakt frivillig.

Vi som profesjonelle må ta aktivt initiativ for å komme i posisjon til å samarbeide med familier i risikosituasjoner. Dersom vi skal arbeide med å forbedre relasjonen mellom foreldre og barn, må vi først lykkes med å redusere foreldrenes stressfaktorer og styrke deres mestringfølelse (Killén, 2019b, s.66, s. 75–76).

Killén (2017) beskriver foreldrerollen som en sårbar og idealisert rolle, der alle foreldre er sårbare for kritikk og alle kan oppleve å komme til kort. Dette kan føre til at det blir vanskelig å ta opp utfordringer knyttet til foreldrerollen. Hun mener at dersom vi unnlater å ta opp våre bekymringer med foreldrene samarbeider vi ikke med dem på måter som skaper muligheter for vekst og endring. Dette er mest sannsynlig ikke til noen reell hjelp for hverken barnet eller foreldrene (s.296–297).

5.5 Forebyggende arbeid

Ifølge Gunnestad (2017) handler forebygging om å sette i gang tiltak som hindrer eller begrenser utvikling av vansker hos barn i risiko (s. 57). Killén (2019 a) mener at forebygging bl.a. handler om å styrke foreldres positive engasjement i barna, forebygge smertefulle og konfliktfylte relasjoner mellom foreldre og barn samt forebygge at foreldre kommer til kort i foreldrerollen (s. 22).

6. Gjennomførte prosjekttiltak

I prosjektet er det så langt gjennomført en rekke ulike tiltak og aktiviteter for å nå målene med prosjektstillingen. Under gis en beskrivelse av de mest sentrale tiltakene, og hvor det også forsøkes å gi et bilde av omfanget/deltakelsen for de enkelte tiltakene.

Det er lagt ved tilbakemeldinger fra foreldre og personalet som er gitt direkte til familiekonsulenten.

Disse tilbakemeldingene samsvarer med funnene Marie Støvne har dokumentert i sin Masteroppgave, «Master i sosialt arbeid» (VID, 2023). Drøfting av funn s.73–94.

6.1 Hjembesøk

Periode	Antall henvendelser/samtaler
Vår/Høst 2022	32
Vår/Høst 2023	18 (færre pga. sent opptak av barn)

Alle nye familier som har sitt første barn i barnehagen, får tilbud om en samtale før oppstart. Målet med samtalen er en trygg og god start i barnehagen for både foreldrene og barna. Erfaringer viser at om foreldrene er trygge, smitter dette over på barna. Møtet kan også avklare eventuelle spesielle behov i oppstarten eller generelt. Da kan barnehagen være godt forberedt og komme tidlig inn med støtte.

Det kan oppleves som overveldende å sende sitt første barn i barnehagen. Familekonsulenten tilbyr derfor hjembesøk, eller avtaler et møte i barnehagen om foreldrene heller ønsker det. De aller fleste ønsker hjembesøk. Hjembesøk kan oppleves som tryggere for her er foreldrene på sin hjemmebane og et hjembesøk kan være en situasjon som oppleves mer likestilt enn et møte på et kontor.

I denne samtalen bygges den første relasjonen mellom hjem–barnehage. Foreldrene får informasjon om livet i barnehagen, og de kan spørre om alt de lurer på. For oss som jobber i barnehagen er det mye som er helt selvsagt, og det er lett å glemme at foreldrene ikke vet hva og hvorfor vi gjør som vi gjør. Familekonsulenten forteller blant annet om hvordan tilvenningen vil foregå, at barnet får sin egen tilknytningsperson og at vi arbeider med trygghetssirkelen.

Mange sier etter møtet at de fremdeles er spente på oppstarten, men at de nå gleder seg mer og er mye tryggere og mer forberedt på hva de går til. Samtalen er med på å bygge tillitt. De blir kjent med familekonsulenten, og det er lettere å ta kontakt om det skulle bli behov for dette senere.

Erfaringen er at det er lavere terskel for å ta kontakt for dem som har møtt familekonsulenten før oppstart.

6.1.1 Tilbakemeldinger fra foreldre

«Vi fikk tilbud i flere andre barnehager, men valgte Teisentoppen på grunn av familekonsulentstillingen.»

«Jeg har vært veldig skeptisk og gruet meg masse til barnehagestart, men etter denne samtalen gleder jeg meg aller mest.»

«Positivt å få besøk fra barnehagen før oppstart, det trygget oss å få svar på alt vi lurte på og gruet oss for.»

«Det var lettere å ta kontakt med familiekonsulenten i ettertid da vi trengte det.»

6.2 Lett tilgjengelig for individuelle samtaler og støtte til foreldre utfra deres ulike behov

«Vi møter foreldrene med et positivt utgangspunkt, og gir tydelige tilbakemeldinger med omtanke, også i forhold til det vi syntes er vanskelig. I Frelsesarmeens barnehager ønsker vi å være støttespillere for foreldrene i den hverdagen de har. Vi vet at det løfter foreldrene når de får positive tilbakemeldinger om barnet sitt, og derfor har vi et bevisst forhold til å gi dem nettopp det.»

(Frelsesarmeens barnehagers pedagogiske plattform)

Periode	Antall henvendelser/samtaler
Vår–høst 2022	42
2023	40 samtaler og 20 henvendelser til gjenbruksstasjonen (hentested for klær/utstyr) Se eget pkt. s. 24

Familiekonsulenten har informert om stillingen og hva den innebærer på foreldremøter, på Famly som er den digitale kommunikasjonskanalen med foreldrene, på hjembesøk/samtaler med nye foreldre som har sitt første barn i barnehagen, samt utarbeidet en informasjonsflyer.

Pedagogisk leder har informert om familiekonsulentstillingen og oppfordret foreldre de ser har et behov om å ta kontakt/ evt formidlet kontakten.

Familiekonsulenten sitt kontor ligger lett tilgjengelig ved foreldrenes inngang, Familiekonsulenten sitter med åpen dør og kan i tillegg til avtalte møter ofte ta en samtale på sparket om foreldrene ønsker det.

Flere familier har sammensatte utfordringer, samtalene er registrert på familienes hovedutfordring. Erfaringsmessig har foreldrene svært ulike behov, men temaer som oftest går igjen i samtalene er:

- Utfordringer i foreldrerollen; f.eks. barns forhold til mat, soving, grenser, utvikling, tilvenning i barnehagen, familiens tidsklemme osv. (antall: 40)
- Økonomi og dårlige boforhold (antall: 7)
- Utfordringer knytta til skilsmisse (antall: 4)
- Behov for klær/utstyr fra gjenbruksstasjonen (antall: 20)
- Nettverksbygging (antall: 5)
- Hjelp med kontakt og søknader til offentlige instanser/ byråkrati (antall: 13)
- Ny i Norge; språk og kultur, nettverk (antall: 11)

6.2.1 Tilbakemeldinger fra foreldre til familiekonsulenten

«Vi vil også uttrykke vår store takknemlighet for all hjelp, utmerkede tips, tålmodighet og varme vi mottok fra deg i det første året vårt i Norge. Det hadde vært mye mer utfordrende uten deg, egentlig.»

«Vi er så glade for å ha muligheten til å motta råd fra deg, du hjelper oss mye i vår tvil når vi stiller spørsmål om vi gjør det riktige og hva som egentlig er best for barnet vårt.»

«Det fine er: Lavterskel, tilgjengelighet, ikke ventetid.»

6.3 Refleksjonsgrupper for foreldrene

Periode	Antall deltakere kurs
Høst 2022	5 foreldre
Vår og høst 2023	7 / 4 foreldre

Foreldrene tilbys refleksjonsgrupper så de kan få faglig påfyll og dele både små og store gleder, samt bekymringer knyttet til det å være foreldre.

Å møte andre foreldre og oppleve at de ikke er alene om sine utfordringer som småbarnsforeldre, kan oppleves positivt. Faglig påfyll, refleksjon og humor sammen med likesinnede gjør ofte at utfordringene oppleves mer allmenne, og at de klarer å fokusere mer på det de mestrer.

Foreldrerollen er sårbar, det ligger en forventning om at dette skal man klare. Å møte andre som også opplever utfordringer, kan være befriende i seg selv. Foreldrene er rekruttert via Famly, og pedagogisk leder har oppfordret foreldrene til å delta – og spesielt de som har signalisert at de har noen utfordringer. Det har deltatt mellom 5–7 foreldre på hvert kurs.

Det har vært ulike kurskonsept;

- Kurs 1: Tema ble valgt sammen når vi møttes, deretter refleksjon og dele erfaringer (vedlegg 1)
- Kurs 2: Tema var forhåndsbestemt. Famliekonsulenten har en faglig innledning og deretter har vi reflektert og delt erfaringer (vedlegg 2)
- Kurs 3: Som kurs 2, og i samarbeid med fagpedagogene (vedlegg 3)

Foreldrene opplevde kurs 2 og 3 som mest positivt. De visste da på forhånd hvilket tema vi skulle reflektere rundt, og de kunne forberede seg litt med innspill og spørsmål. Ut fra famliekonsulentens faglige innlegg kom vi raskere i gang med diskusjonen, hvor de hadde noe faglig å relatere til.

Foreldrene har delt opplevelser og erfaringer, de har vært nysgjerrige på hverandres hverdag med barna. De uttrykte at det var positivt å få delta på kurs i barnehagens lokaler og i barnehagens åpningstid. Det forenkler logistikken, og de slipper å organisere barnevakt. Det er en høyere terskel å gå på kurs i bydelen på kveldstid.

Kurskonsept med innhold se Vedlegg

6.3.1 Tilbakemeldinger fra foreldre til famliekonsulenten

«Det jeg likte best, var at vi også hadde litt 'teori' som innledning til hver forelesning, og dette var veldig viktig ettersom vi har oppdaget funnene til dagens forskere. Dagens forskere har mange flere verktøy til rådighet i dag, enn for eksempel da jeg var barn og foreldrene mine oppdro meg.»

«Jeg må si at den teoretiske delen i begynnelsen av hver leksjon, samt dokumentet som du sendte oss på slutten av kurset, var to punkter som gjorde dette siste kurset enda bedre enn høstens, det er virkelig verdifullt å ha noe å stole på hvis vi trenger det noen ganger i fremtiden.»

«Muligheten til å kunne snakke med andre foreldre om felles utfordringer, med en ekspert på området til stede, var verdifullt for meg og oss som familie.»

«Sluttresultatet var ikke bare at jeg etter hver time følte meg roligere og mindre bekymret for eventuelle utfordringer med barnet mitt, men også at jeg gikk hjem med gode praktiske ideer, enten direkte fra deg, eller fra andre foreldre. Så hver gang en flott og stressfri diskusjon.»

«Du ga oss foreldre mye tid og rom til å kommentere, spørre og konfrontere hverandre.»

6.4 Informere om og tilgjengeliggjøre foreldrestøttende tiltak i Frelsesarmeen og bydel Alna

Som regjeringen beskriver i sin strategi «Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018), skal alle foreldre som har behov for støtte, få god informasjon og kunnskap om hvor de kan henvende seg samt riktig hjelp basert på deres behov. Her trekkes det fram at barnehagene skal ha et tydelig familieperspektiv og oversikt over eksisterende tilbud.

Ved at familiekonsulenten arbeider med å redusere foreldrenes stressfaktorer og bekymringer når det gjelder ytre faktorer samt styrke deres mestringsfølelse, vil dette kunne føre til at de heller kan fokusere på å være omsorgsfulle og den beste utgaven av seg selv som foreldre. Dette vil bidra til å forbedre relasjonene mellom foreldre og barn. Mange familier har også behov for informasjon om ulike kommunale og frivillige tiltak og ordninger.

En viktig del av jobben som familiekonsulent blir derfor å ha oversikt over tiltak som familiene kan dra nytte av og formidle kontakt hvis de ønsker det. Det finnes mange ulike tilbud til barnefamilier, og det er ikke alltid like lett å finne fram i jungelen av alle tilbud som finnes. Har man utfordringer i tillegg, har man ikke alltid overskudd til å sette seg inn i alt.

Alna bydel har mange lavterskeltilbud til foreldre, alt fra ulike foreldreveiledningskurs, Oslo-hjelpe, lesestunder og teaterforestillinger på biblioteket, data og språkkurs, for å nevne noen. Familiekonsulenten informerer jevnlig foreldrene om ulike tilbud og arrangement på Famly.

Frelsesarmeen i Oslo har også svært mange aktuelle tiltak for familier:

- **Slumstasjonen**
 - tilbyr matvarer og måltider, råd- og veiledning, ferieaktiviteter, kafé – og ulike aktivitetstilbud
- **Sammen på Grønland**
 - tilbyr aktiviteter og treffpunkt for store og små – alle er velkomne. *Sammen* tilbyr fellesskap og gode opplevelser for voksne og barn

- **Home-Start Familiekontakten (HSF)**
 - Et tiltak hvor en frivillig besøker familien og er til støtte utfra familiens behov: Kan være en samtalepartner, avlaste med barna, eller utvide det sosiale nettverket.
 - Familiekonsulenten har anbefalt og henvist flere familier til HSF.
- **Med håp i bagasjen**
 - Et program i Frelsesarmeen, i samarbeid med Fretex Jobb, der viktig hjelp er jobbveiledning, nettverksbygging og språktrening. Livsendringen starter med veiledning og gode samtaler. Parallelt får deltakerne hjelp til å dekke basisbehov og tilbud om sosial tilhørighet og aktiviteter. Den viktigste ingrediensen i denne forandringsprosessen er håp. Vår erfaring er at ny livsgnist og nytt pågangsmot drastisk øker mulighetene for gode prosesser og reell forandring. Det er utviklet en egen indikatorindeks, som blant annet måler grad av økt fremtidshåp, trivsel, nettverk og tilhørighet til arbeidsmarkedet. Deltakeren scorer seg selv både ved oppstart, underveis og ved endt program. Indikatorindeksen og målingene gjør det mulig å vurdere effekten av programmet, og sannsynliggjøre hvilken samfunnsnytte det har.
 - Familiekonsulenten har hittil henvist tre familier til Med håp i bagasjen.
- **Familiebosatt**
 - Frelsesarmeens *Familiebosatt* er rettet mot barnefamilier i Stavanger, Oslo og nærliggende kommuner som ikke har et egnet sted å bo.
 - I Familiebosatt får familiene hjelp til å skaffe seg en bolig, samt at de følges opp tett i flyttefasen med alt det praktiske som må organiseres. Etter flytting opprettholdes kontakten, slik at prosjektkoordinator fortsatt kan bistå familien ved behov.
 - En utrygg bosituasjon skaper stress og ustabilitet og tar bort familiens kapasitet til å fokusere på skole, barnehage, lek, rutiner, felleskap, døgnrytme med mer.
 - Familiekonsulenten har henvist tre familier til Familiebosatt.

Familiekonsulenten har besøkt alle tiltakene over for å bli kjent med hva de kan tilby og hvilke familier de kan være aktuelle for. Flere familier har blitt henvist i etterkant til alle tiltakene og konsulenten har fulgt familiene til det første møtet der de har ønsket det.

6.4.1 Tilbakemelding fra familie

«Takket være din anbefaling besøker jeg språkkafeen og har blitt kjent med mange av Frelsesarmeens arbeidere. Jeg husker med glede barnehagen din og alle arbeiderne. Jeg er veldig glad for at barna mine fikk sin første utdanning i et nytt land på ditt sted.»

6.5 Nettverksbygging

Sosialt nettverk kan forebygge ensomhet og psykiske lidelser. Sosial kontakt og støtte er viktig for vår fysiske og psykiske helse, det fremmer livskvalitet og mestring og kan virke som en buffer mot stress. Familekonsulentens søkelys på å bidra til utvidelse av familienes sosiale nettverk, informere om ulike tiltak/arrangement og delta sammen med i oppstarten ved behov.

Eksempler på nettverkstiltak/-arrangement:

- **Tekstilverkstedet**
 - En torsdag per måned er det tekstilveksted på ettermiddagstid i Bøler kirke. Det blir servert middag til alle deltagerne hver gang. Initiativtakere og ansvarlige er Østensjø bydel, Frelsesarmeen gjennom «Home-Start Familekontakten»-prosjektet i bydelen og Bøler kirke. Ønsket er å lage en møteplass og mulighet for felleskap mellom flerkulturelle og etnisk norske voksne, ungdommer og barn.
 - Hvert kvartal informeres dette tiltaket om på Famly.
 - Vår og høst 2023 dro familekonsulenten sammen med fem familier som besøkte tekstilverkstedet for første gang.
- **Familemiddag i barnehagen**
 - Det ble arrangert familemiddag for enslige forsørgere i barnehagen våren 2024. Familiene møttes til felles middag, hygge og aktivitet på storkjøkkenet vårt.
 - Familekonsulenten samarbeider med «levekårspedagogene»,
- **Hentekafé i barnehagens foajé (oppstart høsten 2023)**
 - Foreldrene inviteres til et uformelt treff og en kaffekopp før de henter barnet i barnehagen.
 - Målet er å møte andre foreldre, bli litt kjent, slå av en prat om det som opptar en i foreldrerollen/barnehagen, bli kjent med instanser i bydelen/Frelsesarmeen foreldre – og å senke skuldrene før ettermiddagsrushet i hjemmet. Tiltaket kan også være nettverksbyggende. Tiltaket endret seg underveis til at barna kunne være med. Hyggelig stemning og tilbakemeldingene er at dette er et fint tiltak.
 - Våren 2024 inviterte vi ressurspersoner fra Frelsesarmeen og bydelen som informerte om ulike tiltak for småbarnsforeldre. Bl.a Home-Start, barnebibliotekar fra Deichmanske bibliotek.

Tilbakemelding fra en far:

«Så godt å kunne slå av en prat med andre foreldre og senke skuldrene før ettermiddagsrushet i hjemmet.»

Frelsesarmeen tilbyr og bidrar med flere ulike ressurser og tiltak, noe familiekonsulenten administrerer videre til familier som trenger det:

- **Frelsesarmeens aktivitetskort**

- Aktivitetskortet gir familiene mulighet til å delta på flotte aktiviteter, spennende opplevelser, oppdagelser og læring – helt gratis, og for hele familien, i Oslo by.
- Vi vet at mange har det økonomisk vanskelig, og vi vet at mange ikke er kjent i byen vår. Med aktivitetskortet får familien en mulighet til gode fellesopplevelser og samtidig bli kjent i Oslo.
- Familiekonsulenten har veiledet og delt ut aktivitetskort til 25 familier i 2022 og 30 familier i 2023 og 2024.
- Foreldrene gir svært gode tilbakemeldinger på dette tilbudet; de blir kjent i Oslo og kan gjøre aktiviteter sammen hele familien. Gode fellesopplevelser de ellers ikke ville hatt mulighet og økonomi til.

- **Gjensidigestiftelsens juleaksjon**

- Ved hjelp av Gjensidigestiftelsen fikk vi mulighet til å gi komplett ulltøysett til 24 barn i 13 familier (desember 2022)
- Tildelte midler i desember 2023: 30 000,- (30–35 barn)
- Vi ser et stort behov for tilbudet, og er kjærkomment for svært mange familier.

- **Sommerferie til Hunderfossen**

- Frelsesarmeen arrangerer tredagers ferietur for familier i sårbare situasjoner, med overnatting og felles måltider på hotell, samt mange aktiviteter for små og store. Det å få være sammen med familien og dele fine ferieopplevelser kan redusere stress som familien opplever i hverdagen, og bidra til å styrke viktige familieband. Det å reise på ferie er en del av vår kultur, barna trenger noe å dele når de er tilbake i barnehagen etter ferien. Det kan bidra til at de føler tilhørighet og reduserer opplevelsen av utenforskap.
- 3 familier fra Teisentoppen barnehage deltok sommeren 2023

Tilbakemeldinger fra familiene:

«Vi har aldri tidligere vært på ferie, dette blir vår første.»

«Det var helt fantastisk, vi bodde på hotell, spiste buffet, og det var masse flotte aktiviteter fra morgen til kveld. Vi snakker om det hver dag.»

- **Billetter til fotballkamp/aktiviteter:**

- Frelsesarmeen blir ofte sponset med billetter til ulike arrangement fra private aktører. Billettene deles videre ut til familier i barnehagen. Dette er et kjærkomment tilbud for mange familier; det er gratis, og det er fri for organisering. For eksempel ble 40 billetter til fotballkamp med barneaktiviteter, gratis is og pølser, revet bort på Famly våren 2023.

6.6 Gjenbruksstasjon

Barnehagen har en liten gjenbruksstasjon. Den består av innsamlede klær og utstyr som familiene selv leverer inn (f.eks. klær egne barn er vokst fra). Familiene kan hente klær, sko/utstyr etter behov og tilgjengelighet. Det hender også at vi mottar klær/utstyr fra Frelsesarmeen sentralt. Siden dette er en del av barnehagens miljøprofil og tilgjengelig for alle familiene i barnehagen, unngår man at det oppleves stigmatiserende å benytte seg av tilbudet.

Det blir jevnlig lagt ut informasjon på Famly om hva vi har på lager. Pedagogisk leder tipser også familiene om gjenbruksstasjonen når de ser behov. I perioder er det stor etterspørsel etter klær og utstyr. Det er også jevnlig foreldre som leverer klær. I august 2023 var det en periode med ekstremt mye regnvær, og barnehagen annonserte via Famly at det fantes en del regntøy og støvler på lager. Ti familier meldte behov sporenstreks. Det samme skjedde september 2023 etter annonsering av tilgjengelige vinterklær.

Gjenbruksstasjonen kan også være en vei inn til å nå familier, gjennom praktisk hjelp bygges trygghet og tillitt og det igjen kan føre til at foreldrene tar kontakt for hjelp ved behov på et senere tidspunkt.

6.7 Lesefrø barnehage/Bibliotek

Barnehagen ble fra høsten 2023 en «Lesefrø barnehage». Lesefrø er et 1-årig prosjekt, samarbeid mellom Enhet barnehager i bydel Alna og Deichmanske bibliotek. Målet med Lesefrø er å stimulere leselyst og leseglede hos små og store både i barnehagen og hjemme:

- Barna får del i felles kulturell kunnskap
- Barna lærer nye ord og begreper
- Lesing utvikler evnen til å sette ord på tanker og følelser
- Barna blir glad i å lese
- Leselyst og leseglede hos barn bidrar til en enda bedre skolestart

Barnehagen får låne cirka 400 bøker per halvår. Bøkene vil være tilgjengelige både på avdelingene og i foajeen. Alle barn vil bli lest for i løpet av barnehagedagen, og foreldrene vil bli oppfordret til å låne med seg bøker hjem.

Det viser seg at det er store forskjeller i hvor mye barn blir lest for hjemme. Ved å gi alle barn gode leseopplevelser i barnehagen, fortelle viktigheten av å bli lest for og å oppfordre foreldrene til å lese for barna, kan barnehagen bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen fortsetter med dette viktige arbeidet også etter avsluttet prosjektperiode.

7. Sosialfaglige bidrag i barnehagen

En av oppgavene til familiekonsulenten er å heve den sosialfaglige kompetansen i hele personalgruppa. Det er viktig at familiekonsulenten hever hele personalgruppas kompetanse, i stedet for kun å jobbe isolert med familiene selv. På denne måten kan familiekonsulenten bidra til å styrke det forebyggende arbeidet som det pedagogiske personalet skal utføre (Barnehageloven, 2005, § 2).

Familiekonsulenten har stor betydning for å frigjøre mer tid for pedagogene til andre arbeidsoppgaver, samt tilføre kapasitet og kompetanse som kan bidra til å styrke innsatsen overfor de barna som strever (Borg et al., 2014; Gjertsen et al., 2018).

Erfaringer fra konkrete prosjekter, som f.eks. Groruddalssatsningen i Oslo (Borg et al., 2014) viser at en sosialfaglig innsats i skolen kan ha en effekt både på de ansattes og barnas trivsel og utvikling. Jeg antar at dette også vil gjelde barnehager.

7.1 Støtte for pedagogene

For pedagogene i barnehagen kan familiekonsulenten både fungere som en faglig støtte og sparringspartner, som en slags brobygger mellom foreldre og pedagoger.

Som faglig ressurs og støtte kan familiekonsulenten bistå med støtte i forberedelser og deltagelse i f.eks. foreldresamtaler. I brobyggerrollen fokuserer man på samarbeidsrelasjoner med mennesker som påvirker personen(es) situasjon. I dette tilfellet gjelder det både foreldrene og pedagogene samt deres gjensidige påvirkning av samarbeidet om barna. Fokus i disse samarbeidsrelasjonene er å lytte, være åpen for ulike perspektiver og arbeide for å finne felles løsninger (Brask et al., 2021, s. 40).

7.1.1 Tilbakemelding fra pedagog

«Positivt å kunne drøfte saker med en mer nøytral fagperson utenom avdelingen, en som kan se saken utenfra og fra flere perspektiv, samt få støtte på egen vurdering.»

7.2 Faglunsj

Periode	Antall faglunsjer og deltakere
Vår 2023	4 faglunsjer, 13 deltakere
Høst 2023	4 faglunsjer, 14 deltakere

Faglunsj er en utvidet lunsj med faglig refleksjon for barneveilederne.

Mål med veiledningen:

- Heve hele personalets kompetanse

Tema for veiledningen:

- Hvordan kvalitetssikre at vi samarbeider godt med alle foreldrene?
- Hvordan møte barn og familier med sensitivitet?

Vi er en barnehage med stort mangfold i familier, og forskning viser at samarbeidet fungerer dårligst for de barna som trenger det mest. (May Britt Drugli – Thomas Stordahl)

Barnehagens ansvar er å sikre god trivsel, utvikling og læring for alle barna i nært samarbeid med foreldrene.

Det er et stort dilemma at risikofaktorer knyttet til barn med for eksempel adferdsvansker, eller familiene, med for eksempel lav sosioøkonomisk status, øker sjansen for at foreldresamarbeidet ikke fungerer optimalt.

Det er spesielt viktig at barnehagen etablerer et positivt samarbeid med utgangspunkt i disse holdningene: At foreldre ønsker det beste for sitt barn og at foreldre er forskjellige, ergo har ulike behov. Det kan kreve andre strategier/metoder i samarbeidet, og det er barnehagen som må på offensiven og ta ansvaret for fleksibilitet og tilpasning for å oppnå et godt samarbeid.

Familiekonsulenten bidrar faglig på ulike arenaer i barnehagen; ped.ledermøter, personalmøter, planleggingsdager og foreldremøter. Familiekonsulenten er med i FA sin arbeidsgruppe for «Tidlig innsats» og sitter i HSF sin ressursgruppe i Alna bydel.

7.2.1 Tilbakemelding fra en barneveileder

«Skal vi snart ha sånn faglunsj igjen? Det var så ok å få tid til å reflektere.»

7.2.2 Tilbakemeldinger fra styrer

«Tidligere erfarte vi en utilstrekkelighet. Vi så en økning i kompleksiteten rundt barnas behov. Samtidig som behovene for samtaler og veiledning til foreldre økte, økte også behovene i barnegruppene. Å ta pedagogene mye ut av arbeidet med barnegruppene for å delta i foreldresamtaler og møter, opplevdes sårbart. Hjemmebesøk før barnehagestart klarte vi ikke å prioritere. Organisering av praktisk hjelp, som utdeling av klær og aktivitetskort, var krevende for styrer å ha tid til. Ved at familiekonsulenten har startet, har hennes arbeid gitt avlastning, både til pedagogene / avdelingene og til styrer, og hjelpen når ut til foreldrene.»

8. Utfordringer underveis

8.1 Oppnå kontakt

En utfordring er å nå den rette målgruppa. Mange foreldre tar kontakt og de har helt klart et reelt behov. Men vi vet flere som har behov som ikke tar kontakt. Her blir ped.leder et svært viktig mellomledd og det blir viktig for familiekontakten å styrke samarbeidet med denne gruppa. Ped.leder møter barn og foreldre hver dag, og har dermed et større innblikk i og kunnskap om familiens utfordringer.

Det er også viktig at pedagogisk leder har god innsikt i familiekonsulent stillingen, for å kunne anbefale og støtte foreldrene til å ta kontakt/formidle kontakt når de ser et behov.

Familiekonsulenten må vite om foreldrenes ønsker og behov, hverdagsliv, stressfaktorer og bekymringer både på gruppe og individnivå.

Familiekontakten deltar derfor jevnlig på ped.ledermøtene for å holde denne kontakten, og sammen reflektere rundt hvordan min rolle best kan bli brukt.

En annen utfordring er å bli kjent for og med foreldrene. Teisentoppen er en stor barnehage med 12 avdelinger, 188 barn, 55 ansatte – og familiekonsulenten arbeider kun i en 50 % stilling.

Familiekonsulenten erfarer at henvendelsene og arbeidsmengden jevnlig øker og vurderer det slik at dette henger sammen med at både personalet og foreldrene er blitt bedre kjent med stillingen og hva den kan tilby. Stillingen er i ferd med å bli en etablert del av Teisentoppen barnehage.

Tiltak for å bli kjent, bygge tillitt og komme i posisjon til foreldrene har vært og er blant annet:

- tilbud om hjembesøk eller møte i barnehagen for nye familier; informere om «livet» i barnehagen, tilvenningen, praktisk info, svare på spørsmål.
- være tilgjengelig på avdelingene på morgenen når foreldrene leverer barna
- delta på og informere om familiekonsulentstillingen på foreldremøter og besøksdager
- være aktiv på Famly, den digitale kommunikasjonskanalen med foreldrene
- delta på foreldrearrangement på avdelingene
- arrangere «hentekafe» for familiene; et uformelt treff i barnehagen for foreldre og barn siste timen før henting, her kan de slå av en prat med andre foreldre, samt med ressurspersoner i tiltak i Frelsesarmeen/bydelen som vi også jevnlig inviterer. (Home-Start Familiekontakten, Tekstilverkstedet, Barnebibliotekar, Bydelsmødrene m.fl.)

8.2 Språkutfordringer

Flere av foreldrene snakker ikke norsk, engelsk blir da brukt som felles språk i mer uformelle samtaler, refleksjonskurs, etc. Det kan oppleves som utfordrende da familiekonsulenten ikke alltid klarer å sikre forståelse og få fram nyanser.

Det brukes tolk i de formelle samtalene. Dette krever tid og organisering, da tolk ofte ikke er tilgjengelig på kortere varsel.

9. Tanker om veien videre

Målet er at både foreldre og personalet i barnehagen skal vite hvem familiekonsulenten er, og hva familiekonsulenten kan tilby. Vedkommende må hele tiden være synlig og tydelig på hva hun/han kan bidra med, samt aktivt søke informasjon om behovene i foreldregruppa og i personalgruppa. Dette må gjøres for å kunne være fleksibel og skreddersy tiltak både individuelt og på gruppenivå.

9.1 Foreldremedvirkning: Hva ønsker foreldrene ut av denne stillingen?

Foreldrene har fått medvirke på individnivå ved at familiekonsulenten har vært tilgjengelig for innspill og behov i individuelle samtaler, samt at de har vært invitert til å komme med forslag til tema på refleksjonskursene.

På gruppenivå er det interessant å involvere foreldrene mer via samarbeidsutvalget (SU) i barnehagen. Familekonsulenten deltok derfor på SU møte februar 2024, og vil holde kontakten med SU.

9.2 Etablere et konstruktivt samarbeid med «levekårspedagogene»

Familekonsulenten samarbeidet med fagpedagogene våren 2024 om å arrangere familiemiddager for enslige forsørgere med sine barn.

Målet er nettverksbygging, bygge tillitt til fagpedagogene og familekonsulenten, samt at familiene skal få komme til et ferdig måltid og oppleve en stressfri og hyggelig ettermiddag med likesinnede.

Samarbeidet med fagpedagogene vil videreutvikles i samsvar med familienes behov.

9.3 Bli en god støttespiller for familier med barn med spesielle behov

Familekonsulenten ønsker tidlig å etablere kontakt med foreldre som har barn med spesielle behov. Denne målgruppa har ofte utfordringer i tillegg til de mer vanlige foreldreutfordringene. Det er ofte mange instanser inne i bildet, et sammensatt byråkrati, søknader som skal sendes, osv.

Familekontakten startet opp våren 2024 med å delta på introduksjonssamtalen mellom foreldrene og pedagogisk leder, og så tidlig som mulig etablere en relasjon og informere om tilgjengelig hjelp og støtte ved behov.

9.4 Fokus på betydningen av tidlig innsats og forebyggende arbeid i barnehagen

En viktig oppgave for familekonsulenten er å bidra til å styrke hele personalets sosialfaglige kompetanse.

I barnehage loven står det at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Det er et overordnet samfunnsmandat.

Forskning viser at samarbeidet med foreldre til barn som trenger det mest, fungerer dårligst. (May Britt Drugli – Thomas Stordahl) Det blir derfor viktig at personalet som arbeider direkte med barna og foreldrene på avdeling, får styrket sin sosialfaglige kompetanse slik at de kan avdekke og forstå bakenforliggende årsaker til at de ikke fungerer adekvat i foreldrerollen. De trenger også kunnskap om hvordan de skal komme i posisjon til å hjelpe og støtte disse familiene.

Våren 2024 deltok familiekonsulentene på alle avdelingsmøtene hvor fokuset var hvordan vi kan komme i posisjon til foreldre vi ser har behov og som vi ønsker å samarbeide bedre med.

10. Etterord av familiekonsulenten

Det har vært utrolig spennende og lærerikt å få bygge opp og fylle denne viktige stillingen i nært samarbeid med en positiv personalgruppe både i Teisentoppen barnehage og i Frelsesarmeen som organisasjon.

Jeg vil igjen gi honnør til Frelsesarmeen som har vært så nytenkende og tydelige på eget verdivalg ved å prøve ut samt finansiere familiekonsulentstillingen med egne midler.

Jeg ser fram til fortsettelsen av prosjektstillingen, og vil prøve ut flere tiltak og arbeidsmetoder i denne tiden.

Regjeringen har som mål at alle barn skal ha like muligheter til å utvikle seg, lære og oppleve mestring i et inkluderende fellesskap, uavhengig av hvor de bor og uavhengig av sosial, kulturell og språklig bakgrunn, kjønn og kognitive og fysiske forskjeller.

Håper Frelsesarmeen har ressurser og videre tro på at en familiekonsulent kan være en viktig bidragsyter i å nå regjeringens mål ved at stillingen blir en permanent del av Teisentoppen barnehage.

Håper også mine erfaringer kan bidra til å inspirere andre barnehagedriftere og ikke minst politikere til å se verdien av dette arbeidet.

Med vennlig hilsen

Guðrun Jansson

Familiekonsulent i Teisentoppen barnehage, 2024

Litteraturliste/Kilder

Aamodt, L. G. (2014). Den gode relasjonen (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Gunnestad, A. (2017). Resiliens: Tidlig innsats for å bygge motstandskraft og mestringsevne hos barn i risiko. I E. J. Lyngseth & B. Mørland (Red.), Tidlig innsats i tidlig barndom (s. 48–72). Gyldendal Akademisk.

Killén, K. (2017). Omsorgssvigt: Et sundhedsproblem og et tværfagligt ansvar (5. utg.). Hans Reitzels Forlag. Killén, K. (2019a). Barndommen varer i generasjoner: Forebygging er alles ansvar (4.utg.). KF. Killén, K. (2019b). Sveket II: Ansvar og (be)handling (5. utg.). Kommuneforlaget.

Levin, I. (2015). Hva er sosialt arbeid. Universitetsforlaget.

En kvalitativ studie om betydningen av å innføre sosialfaglig tenkning i barnehagen i form av en familiekonsulent, Masteroppgave, Marie Støvne

Linker

<https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/alna/levekaar/>

- St.meld. nr. 16 (2006–2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-16-2006-2007-/id441395/>

- Barnehagen for en ny tid, Kunnskapsdepartementet. (Erstatter «Barnehager mot 2030 – strategi for barnehagekvalitet»)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnehagen-for-en-ny-tid/id2959402/>

- Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

- Ekspertgruppe om betydningen av barnehage, skole og SFO for sosial utjevning og sosial mobilitet

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-fa-ned-sosiale-forskjeller-mellom-barn/id2959444/>

- Delprogram oppvekst og utdanning. Delprogram i områdesatsingene i Oslo.

<https://www.oslo.kommune.no/byutvikling/omradesatsingene-i-oslo/delprogram-oppvekst-og-utdanning/>

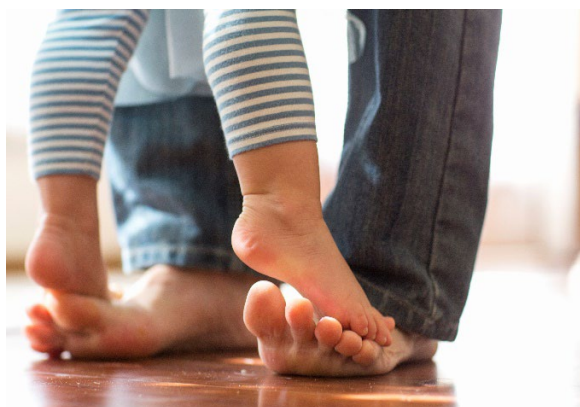
- Lov om barnehager (barnehageloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Vedlegg

1. Foreldregrupper høsten 2022
2. Foreldregrupper våren 2023
3. Foreldregrupper høsten 2023

Vedlegg I

Kjære foreldre i Teisentoppen barnehage

VELKOMMEN TIL SAMTALEGRUPPE

Jeg starter opp samtalegruppe for foreldre i barnehagens åpningstid.

Samtalegruppa er for deg som ønsker å møte andre foreldre, dele gleder og utfordringer ved småbarnslivet.

Temaer kan være; søvn, mat, grenser, skjermbruk, tilvenning i barnehagen osv.

Det blir smågrupper med 5–6 foreldre, og tema bestemmer vi ut fra deres ønsker og behov.

TID: torsdager kl. 15.30–16.30, med oppstart 13.oktober

STED: Teisentoppen barnehage; rom Hovin (inngang til venstre for hovedinngangen, opp rampa og til høyre i foajeen)

Frist for påmelding 10.oktober, på mail eller telefon.

Kontakt meg gjerne om du ønsker mer informasjon.

Mvh, Gudrun Jansson, familiekonsulent

Gudrun.jansson@frelsesarmeen.no

Tlf. 45 84 78 90

Vedlegg 2

Kursinnhold.

Kursdag 1. Bygge en god relasjon/et nært og godt bånd til barnet ditt

- Kjærlighet og trygghet
- Familien
- Møte barnet med anerkjennelse

Kursdag 2. Møte barnets følelser

- Roe og trygge barnet
- Vise aksept og forståelse for barnets følelser
- Sette ord på/ bli kjent med følelsene

Kursdag 3. Sette grenser på en positiv måte

- Vise forståelse
- Se «bakenfor» adferden/barnets intensjon
- Gi forklaring og vise positive alternativer
- Tørre å være en tydelig voksen

Kursdag 4. Tema utfra behov i gruppa; f.eks. mat, søvn, slutte med bleier ...

Jeg vil holde en innledning til hvert tema. Deretter reflekterer vi i smågrupper og i plenum.

Med vennlig hilsen

Gudrun Jansson

Familiekonsulent i Teisentoppen barnehage

Ønsker du mer informasjon og/eller melde deg på kurs, kan du sende meg en melding eller ringe meg på 45 84 78 90.

Vedlegg 3

VELKOMMEN TIL FORELDREGRUPPE høsten 2023

I november inviterer vi til refleksjonsgruppe igjen.

Vi starter med en liten innledning om et tema som vi deretter reflekterer rundt sammen.

Fagpedagogene Victoria Øien og Niklas Drege vil også delta i denne runden.

Oppstart torsdag 2.november kl. 15.30-16.45, grupperom Alna i 2.etg.

Det vil være 4 samlinger på torsdagene i november, med følgende temaer:

- Bygge en god relasjon/et nært og godt bånd til barnet ditt
- Fellesskap og inkludering
- Møte barna på følelsene sine
- Samt et åpent tema utfra foreldrenes ønsker/behov

Påmelding på Famly eller e-post: gudrun.jansson@frelsesarmeen.no

Ring meg gjerne på tlf. 45 84 78 90 om du ønsker mer informasjon.

Med vennlig hilsen

Gudrun Jansson

Familiekonsulent i Teisentoppen barnehage

